

izven Jugoslavije:
Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se
zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primeren popust. Upravišтво
sprejema naročnino, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban šte. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta šte. 5. - Z uredništvom se
more govoriti vsak dan samo od 11. do
12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštne proste.
Telefon interurban šte. 113.

34. šte.

Maribor, dne 22. marca 1922.

Letnik XIV.

Proti zvišanju davkov.

Narodni poslanec Vl. Pušenjak.

Finančni odbor že deluje dobrih pet mesecev, je že dvakrat razpravljaval o dvanajstih (proračunu) za januar in februar ter mare in april, obravnaval je izdatke, katere izkazujejo posamezna ministrija ter se sedaj lotil pretresa državnih dohodkov. Predloženi proračun za leto 1922 izkazuje primanjkljaj v okroglem znesku 1 milijarde dinarjev. Finančni odbor si je postavil nalogo doseči ravnotežje v državnem proračunu s tem, da najde pogoje za primanjkljaj. Prvotno se je mislilo, da se more v posameznih ministrstvih toliko prištediti, da se bo na ta način dosegla ravnotežja. Po preteku nekaj mesecev so se mogli člani finančnega odbora prepričati, da se ne bo dalo mnogo prištediti, četudi se bo odpustilo precejšnje število uradništva, ker je radi dragine treba stroške za vzdrževanje pisarn, za kurjavo, razsvetljavo, za razne nabavke itd. povečati za 50% in še više. Nastopila je nujna potreba misliti na nove vire dohodkov.

Dva nova davka.

Finančni minister sam je v finančnem zakonu predložil za pokritje primanjkljaja dve vrsti novih davkov in sicer davek na premoženje in izvanredno 100%no doklado na vse neposredne davke.

Davek na premoženje bi se pobiral enkrat in sicer progresivno do največ 2% premoženja. Naš finančni minister je bil mnenja, da bo potem tega davka dobil okrog 600 milijonov dinarjev. Finančni zakon ima določbo, da bi ta davek služil, ako bi se dobilo več kot treba za pokritje primanjkljaja in za odplačilo dolga pri Narodni banki. Finančni odbor je soglasno odklonil ta davek, ker je sigurno, da bi trebalo več let, predno bi se izvršile vse predpriprave tega davka, bi torej ne prišel ne v letu 1922, ne v letu 1923 v poštev, in ker ne sme premoženjski davek nikdar služiti za kritje rednih državnih izdatkov, temveč kvečjemu za investicije (gradnje železnic in cest) in poboljšanje vrednosti našega denarja. Večina finančnega odbora je kljub protestu pisca tega članka in zastopnika muslimanskega kluba sklenila, da bo v finančnem zakonu pozvala finančnega ministra, da naj izvrši priprave za predpis tega davka. Sigurno je, da se te priprave ne morejo tako naglo izvršiti in da smo nekaj let brez skrbi radi tega davka, pozneje pa trdno upamo, da se bodo razmere v toliko izpremenile, da — — — ne bo mogoče takega davka predpisovati.

Izvanredna doklada 100%.

Z izvanredno 100%no doklado na vse neposredne davke misli finančni minister dobiti 400 milijonov dinarjev. Za to doklado se v finančnem odboru ogrevajo člani vladnih strank, ki trdijo soglasno, da kmet premalo davka plača, da mu treba le prodati dve kokoši (v Srbiji morda, pri nas ne — op. ur.) in more s tem skupičkom plačati vse davke. Gospodje ne pomislijo, da mora kmet svoje potrebe dosti dražje plačati kot prej, da so se iste mnogo bolj podražile kot kmetijski pridelki, da treba drago plačati delavce, ne pomislijo, da je vlada sama z nesrečno gospodarsko in carinsko politiko znatno povišala dragino ter težkočila, ozir. celo popolnoma onemogočila prodajo kmetijskih pridelkov (les, živina, vino), ne pomislijo prav nič, da država najmanj izda za kmetstvo prebivalstvo. Milijoni in milijoni se potrošijo vsako leto za gladišča, znanstvene in umetniške zavode, zdravstvene naprave, vodovode, razsvetljavo, društva, izlete, udobna prometna sredstva itd. itd. v mestih, a na deželo, na kmetске občine, pa odpadejo le samo drobničice. Načelo mora biti, da naj oni, ki prejema neštevilno dobrot od države, v obilni meri prispeva k kritju stroškov države, dočim se naj gospodarsko šibkega, ki prejema le malo dobrot iz državne blaginje, ščiti pri nalaganju bremen. V treh sejah se je razpravljalo o tej dokladi, pisec tega članka je odločno zastopal stališče, da je delavec, kmet, mali obrtnik in trgovec ter industrialec v Sloveniji, Hrvaški, Dalmaciji, Vojvodini tako obremenjen z davki, da ne prenese nadaljnje zvišanja. Naš kmet plačuje početvorjen zemljiški davek z 150% doklado, akoravno se je pri razpravi o proračunu za leto 1920-21 sklenilo, da se zemljiški davek v Sloveniji radi težjega obdelovanja in večjih režijskih stroškov kot v drugih pokrajinah, le potroji, osebno dohodnino, visoko trošarino, znatno zvišane takse (n. pr. pri prevzetju posestva 5%), za čas od 1917 do 1920 so mu odmerili tako visok davek na vojne dobičke, da je porabil vso razpoložljivo gotovino, oziroma svoje prihranke. Slično se godi malim obrtnikom in trgovcem, kateri morajo nositi visok obrtni davek, poleg tega pa še nov davek na poslovni promet, od katerega pričakuje finančni minister v letu 1922

250 milijonov dinarjev. Našo mlado, šibko industrijo treba na vse mogoče načine pospeševati, da postanemo neodvisni od inozemstva, da se izboljša naša trgovska bilanca in popravi naša valuta. Dela se baš nasprotno. Od v bilanci izkazanega čistega dobička se plača 10% posebna pridobitina, k temu pride 90% državna doklada, 80% rentabilitetna doklada, 20% invalidski davek, 200-300% občinske, oziroma okrajne itd. doklade, 1% davek na poslovni promet, obrtni davek, dohodnina ter plačarina z dokladami za delavce in uslužbenec; vsi davki znašajo čez 70% čistega dobička, podjetjem ne preostajajo sredstva za nujno potrebne rezerve, investicije, popravilo strojev itd. Neusmiljeno se z davki izžema ubogi delavec in uslužbenec v industrijskih podjetjih; v obliki davkov se mu odvzame več kot jedna četrtina vseh dohodkov. Upoštevati se mora, da prispevajo kmetje in delavci, ki tvorijo ogromno večino ljudstva v naši državi, kateri imajo mnogo otrok, največ k trošarini, ki znaša po budžetu 390 milijonov dinarjev. Kmet in delavec je čita pod težo neznosne dragine, ki raste od dne do dne, kmet je prišel radi toče in lanske suše v gospodarske neprilike, pomanjkanje in beda vlada v mnogih delavskih družinah in družinah malih posetnikov. Vsako zvišanje davkov zamore poslabšati gospodarske razmere kmetov, more pa tudi popolnoma uničiti eksistenco malemu posestniku, polskemu in tovarniškemu delavcu. Mesto povišanja davkov, naj bi izvedel finančni minister popolno izjednačenje vseh davkov v celi državi, s čemur bi gotovo dosegel več, kakor z 100%no doklado, davki bi bili pravično razdeljeni in izostalo bi mnogo nepotrebnih jeze in razburjenja. Nujno potrebna bi bila davčna reforma, katero je Italija izvedla z zakonom z dne 24. novembra 1919, Nemčija pa z zakonom z dne 29. marca 1920. Pri nas pa nimajo finančni ministri za to časa. Delo naših finančnih ministrov obstoji v tem, da so ukinili oziroma zmanjšali davke v Srbiji (davek na alkohol in zemljiški davek), v prečanskih krajih pustili vse avstrijske, oziroma madžarske davke, zvišali zemljiški davek ter upeljali nove (trošarina na vino, davek na poslovni promet, takse na vozove i. t. d.). Smejati se nam mora vsakdo, če pogleda pestro sliko naših davkov!

Nevarnost zvišanja neposrednih davkov.

V finančnem odboru se odlašajo odločitve glede 100%nega povišanja neposrednih davkov. Vladne stranke niso voljne to povišanje privoliti in sedaj razpravljajo o dohodkih v posameznih pokrajinah v nadi, da se bodo isti v toliko zvišali, osobito dohodki državnih podjetij, da ne bo treba zvišati neposredne davke. Iz poročil referentov smo posneli, da bodo neposredni davki v letu 1922 dali znatno več nego izkazuje proračun za leto 1920-21. V proračunu za leto 1920-21 znašajo vsi neposredni davki za Slovenijo 98.907.000 K, za leto 1922 se pričakuje 178.108.000 K, torej za okroglo 80 milijonov K več kot lani. Zvišanje davkov je odloženo, nevarnost obstoji pa še vedno, da se isto izvede. — Poslanci Jugoslovanskega kluba bomo v finančnem odboru in v skupščini odločno nastopili proti zvišanju davka, katero bi zadelo naše gospodarsko šibke sioje, osobito našega kmeta in delavca. Da bo naša borba uspešnejša, potrebujemo pomoči javnosti.

Poziv!

Pozivam vse občine, okrajne zastope, stanovske in gospodarske organizacije, krajevne odbore Kmetске zveze, Delavske zveze, Obrtne zveze, da nemudoma razpravljajo o pretečem zvišanju davkov in pošljejo odločne proteste Jugoslovanskemu klubu v Beograd, Narodna skupščina.

Zadnja ura bije, vsi v boj proti zvišanju davkov!

Reduciranje uradništva.

Med državnimi uradniki in nameščenci v Sloveniji je završalo, kakor v čebelnem panju, če ga streseš. Opravičena je bila vznemirjenost velikega dela slovenskih državnih uradnikov in njih obitelji. Sedanja „demokratsko-radikalno-muslimansko-samosotna“ vlada je s svojim koruptnim gospodarstvom dospela tako daleč, da ji teče že voda v grlo. Proračun za leto 1922 je tak, da ga noben centralistični čudotvorec ne more tako sestaviti, da bi ne izkazoval več milijonov deficita. Ko je zunanji svet doznal za naš fiktiven budžet in ogromen njegov deficit, začela je naša valuta rapidno drčati navzdol. Da se reši budžet in se tako prepreči polom, sta nastali v Beogradu dve struji, kojih vsaka si domišlja, da je najboljša rešitev finančne polomije „redukcija“ činovnikov, oziroma zvišanje davkov.

Prva struja zahteva zopet večje davke in druge državne dohodke. Druga pa sloni na stališču reduciranja uradništva, izmanjševanju državnih iz

datkov. Sedaj delujeta obe struji. Prva išče naslov, pod kojimi bi zopet navalila na hrbet ljudstva nova bremena. A ta grupa si danes prav ne upa s svojimi načrti na solnce, ker noben stan — izvzemši vojne dobičkarje — absolutno ne more prenesti novih bremen. Vsled tega je zmagala pa struja, ki je za reduciranje. In tako je prišlo najprvo do zmanjševanja državnih nastavljenecv. To idejo je sprožil srbski demokrat dr. Sečera, ki hoče brisati samo v vrstah državnega uradništva in nameščencev ter točke budžeta za duhovništvo.

Jugoslovanski klub in z njim Slovenska ter Hrvatska ljudska stranka stojita na stališču, da je pred vsem treba brisati budžet ministra vojne i mornarice. Tu bi se lahko črtalo toliko in sicer to brez škode za državo, da bi se prihranilo letno 1 do 3 milijarde. A Srbijanci, posebno vojaška struja, hoče armado še povečati, pa ne znižati. Tako hočejo sedaj demokrati reducirati državne uradnike vseh vrst, vreči iz službe nameščence z družinami vreda, da bi zmanjšali težko vojaško breme, o tem pa nočejo prav nič slišati.

Naša stranka ni stranka uradništva, ampak zastopnica vseh stanov našega naroda. Mi vidimo, da je velika večina našega uradništva izven naše stranke. Kljub temu pa ne kričimo, da je treba urade zapreti, ker vemo, da bi potem nastal kaos še večji. A nam je pred očmi pred vsem dobrobit naroda in ne interesi stranke. Uvideli smo iz namer demokratov dr. Sečera, dr. Timotijevića ter Džordževića, da se hoče v slovenskih in hrvatskih ali sploh v prečanskih krajih pod firmo „redukcije“ odsloviti iz državne službe do polovice sedanjega števila uradnikov in nameščencev. In ko bi se pozneje pojavil zastopnik uradih in upravi sploh bi beograjski centralisti „polagoma“ začeli na mesto prečanov nastavljanje nekvalificirane Srbijance iz kroga svoje koruptne porodice. Radi tega je zastopnik Jugoslovanskega kluba v redukciskom ničenju, da del prečanskega činovništva nima „dovolj ljubavi do države“. Tu so hoteli demokrati in Srbijanci dobiti varna vratca, iz katerih bi lahko vsak čas na podlagi hudobnih denunciacij vrgli na cesto naše uradnike in nastavljenecv. Tako stoji stvar.

V nekaterih ministrstvih in uradih pa je čiščenje neobhodno potrebno. N. pr. ministra za socialno politiko sta demokrata dr. Kukovec in dr. Žerjav ustvarila pravcati Eldorado za gotove dela mržne ljudi. Ustanovilo je to ministrstvo celo obširno odeljenje „za propagando“. Čudno! V tem odeljenju so zasedli visoka uradniška mesta demokratski in socialdemokratski agitatorji. Podrobnosti je o nastavljanju činovnikov v tem resoru že poročal za naše dnevnike telefon iz Beograda. — Tukaj se je moralo čistiti.

Kako bo izgledala končna slika redukcije, se bo doznalo šele koncem tega mesca. Naš list bo do točno obešal svoje čitatelje o tem prečem vprašanju. Iz vsega tega, kar se je dosedaj, posebno zadnje dni dogajalo v Beogradu pri sejah komisi je za redukcijo, pa je razvidno, da v odločilnem trenutku ni bilo ne enega slovenskega demokrata (ne dr. Reiserja in ne dr. Kukovca) in tudi ne nobenega socialdemokrata (dr. Korun in Kristan se morata tvegati za centralistično vlado). In časopisje teh dveh strank ter gromovniki Kukovec, Reiser, Voglar Kristan in dr. Korun bodo zopet dajali državnim uradnikom in nastavljenecv obljube, obljube in obljube!

„Armadi gre prvo mesto“!

V 76. številki „Balkana“ čitamo sledeči uvodnik:

„Kdo ne ljubi naše armade? Ali najdete zavednega in rodoljubnega Srbijanca, Hrvata ali Slovenca, kateri ne bi ljubil naše dične armade, ta naš nacionalni ponos? Ona nas je dvignila, ona nas je osvobodila in ujedinila, ona je naše narodno ime razširila po celem svetu (!). Kateri sin našega naroda in zvest državljani naše države ne ljubi silne naše armade?“

Na žalost živi med nami — kakor povsod — par nihilistov, ki uničujejo vse vrednote; našo „otadžbino“ okužuje par anarhistov, ki rušijo vse veličine, in par strankarjev, ki gledajo vojsko po strani, ker je iznad „partije“ in utopističnih norcev, ki sanjajo o svobodi in miru brez oslonca na vojsko. Vsi ti ljudje mislijo, da so spasiitelji države, ako prikrašujejo vojski priznanje in ji z demagoškim kričanjem kradejo avtoriteto. So tudi taki, ki hočejo postati popularni, zato agitirajo proti militarizmu in proti izdatkom za vojsko. Ti ljudje so v grdi zablodi. Sicer je res, da živimo v dobi raznih perversnosti, ali naša žilava rasa je poleg fizičnega zdravja očuvala tudi svojo duševno vedrino, ki jo dviga visoko nad motne oblake vsakdanje blaznosti. Naš zdravi in v strašnih izkušnjah prekaljeni narod ve prav dobro, da bo njegova sila trajala samo tako dolgo, dokler bo imel veliko armado in bo znotraj in zunaj užival sadove miru samo v senci silne vojske. Naš narod zna, da je dandanes njegova vojska naša prva in največja vrednost. To je naša istinska vrednost, to je v dnevih zavratnih in blaznih nakan nekaj lepega, nekaj zdravega v naši državi. Samo v to vrednost lahko polagamo nade, ako bi nas ogroževali notranji (!) ali zu-

nanji sovragi. Otrovani in razrovani od partizanske in defetistične besnosti smo imeli vendar še toliko sreče, da je vojska, naša najpozitivnejša in najbolj moralna vrednost ostala popolnoma nepoškodovana.

Vsekakor pripada prva zasluga starešinam vojske, našemu dičnemu oficirskemu koru. Pri dviganju te naše nacionalne vrednosti pa ne smejo sodelovati samo oficirji. To dolžnost imajo vsi zavedni državljani, vsi rodoljubi (!), vsi naši politiki, v prvi vrsti pa vlada in parlament, ki zakonito predstavljata narod in njegovo čuvstvovanje! Vojska mora biti naša prva in zadnja skrb! Lahko bi našli velike in malenkostne primere nezadostnega razumevanja in naravnost zločinske, destruktivne demagogije, ki škoduje naši armadi. Kadar se zahteva za vojsko in njeno vzdrževanje kako malenkost («Balkanov» člankar je mnenja, da je 6 milijard broječa postavka v letošnjem državnem proračunu malenkost ali «sitnica», kakor pravijo Srbi-janci; op. ured.), takrat se dvigajo brezvestni demagogi, z ogorčenimi protesti, dočim so tihi, kadar treba zadovoljiti neutemeljene zahteve, ki gredo v prilog partizanov, ministrskih in strankarskih prijateljev. Če je treba v dvorišču kake kasarne izčistiti studenec, da ne bi vojniki trpeli od žeje in nečistosti, se radi tega vrši huda birokratska in parlamentarna borba, veliko večja, kakor za tisoče frankov, ki jih prejema različni partizani kot dnevnice za lenuharenje v inozemstvu. Kadar je na dnevnem redu avanturna kakaka pukovnika, ki naj bi postal general, kričijo vsi, da požira vojska milijarde. V istem času pa predlagajo te kukavice «unapredjenja» stoterih inšpektorjev, direktorjev in ministrskih pomočnikov, ki stanejo državo več, nego dva polka pešadije, v to še pa ni všteta škoda, povzročena po brezdelju. Vse kriči proti generalom radi tolkih izdatkov, nihče pa ne vidi tri ducata novih in starih episkopov, od katerih nas eden s svojim konzistorijem vred veliko več stane, nego trije generali. Navsezadnje pa dolgujemo generalom vse, kar imamo, zato je naša dolžnost, da jim damo, kar jim gre po njih velikih zaslugah.

Vojsko, gospodje na prvo mesto v skrbah za narodni in državni dobrobit! Ona je čuvar te države na znotraj (!) in zunanji! Ona je naša zaupnica, naša dika, naša slava! — Tako «Balkan». Vsekakor zelo značilno. Kulturnemu, gospodarskemu in socialnemu razmahu naše države nudijo «Balkanovi» uvodničarji res «sijajne» perspektive.

Najbolj tužno pa je to, da se taki «Balkanovi» pisavi pridružuje velik del beograjskih prvakov, drugi, ki mogoče tega ne odobravajo, pa molče in puste, da se tako naprej piše in govori — kaj pa mi? — Dosti smo že povedali po naših poslancih, ki so bili pa ozmerjani po — «Balkanovih» pristaših. Na trezne in stvarne kritike, opomine in pozive v interesu naroda in države — padajo psovke iz tega neizčrpnega vira, ki se noče in ga menda tudi nočejo osušiti.

Politični pregled.

Kraljevina SHS.

Na zadnji parlamentarni seji 20. t. m. je Jugoslovanski klub odločno nastopil proti razdelitvi Slovenije in Hrvaške. Minister za konstitucijo dr. Tričković je zahteval, da se ukine z dnevnega reda razpravo o moratoriju in se začnejo razpravljati zakoni o razdelitvi države na oblasti. S pomočjo vladne večine je minister prodrl s svojim predlogom, dasi je slišal precej bridkih iz vrst poslancev Jugosl. kluba.

Pred zbornico je bila prečitana dne 20. t. m. obtožnica generala Zečevića, katero so podpisali: Jugoslovanski klub, socialni demokrati, republikanci in narodna socialista. Naši samostoječi seveda ne! Obtožnica obtožuje bivšega vojnega ministra pregreška proti vojnim zakonom in zahteva napram njemu sodno postopanje.

Generala Zečevića bi bili voljni izročiti sodni demokrati, a se bodo izročitvi z vso silo uprli radikali, ki bi v tem slučaju prišli z zahtevo, da mora tudi g. Pribečević pred sodnijo.

Albanija.

Albanska, začasno vstajska vlada je zopet pobegnila, prejšnja vlada se je zopet povrnila v Tirano in vzela v roke državne vaje.

ITALIJA.

Nova italijanska vlada je dobila v zbornici zaupnico. Za zaupnico je glasovalo 275, proti pa 90 poslancev. Mnogo poslancev je glasovalo za zaupnico le vsled tega, da prepričali novo krizo. V zunanjem odseku zbornice je zunanji minister Schanzer preteklo soboto ponovil izjave glede Reke, kakor jih je podal v senatu. Izjavil je, da so pogajanja z Jugoslavijo že v teku in da imajo ta pogajanja prijateljski značaj. Na povelje notranjega ministra je bilo dne 19. t. m. aretiranih v vsej državi do 800 fašistov, ki se bodo morali pred kazenskim sodiščem zagovarjati, ker so kršili mir in red v državi. Pred sodišče bo še tudi v kratkem pozvanih več kakor 1000 fašistov, ki so zakrivali manjše prestopke. Clani reške konstituantne se nahajajo pod vojaškim nadzorstvom, kajti vojaški diktator poročnik Cabrera je dal pred vrata članom konstituantne, ki so avtonomaši, postaviti vojaško stražo, da ne morejo pobegniti iz Reke. Predsednik konstituantne Rudan, ki je hotel pobegniti iz Reke, je bil na ulici spoznan, pretepen in ujet. Diktator Cabrera namerava prisiliti vse članke konstituantne da se udeležijo seje konstituantne in sestavijo novo vlado, seveda popolnoma v smislu fašistov. Pustolovec D'Annunzio je izdal legionarjem proglas, v katerem pravi, da rapalske pogodbe nista podpisala dva naroda in da mora Reka dobiti čisto reško vlado, katera je pa le tista, ki bo dvakrat italijanska. Dne 19. t. m. so italijanski legionarji in karabinjerji obstreljevali našo območje na stražo v Orahovci nad Sušakom. Naša posadka na italijanski ogenj — ni odgovorila.

Rusija.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve Cičerin

je postal zopet eno svojih not in protestov zapadnim silam. Tokrat se je obrnil na Poincareja. Rusija zahteva, da bodo na genovski konferenci zastopniki vseh držav popolnoma enaki, da se ne bo delalo kakoršnihkoli razločkov med zmagovalci in premaganci ali pa kaj drugega. Opozarja tudi na vse, kar iz listov govori in kaže, kako se v veliki in mali antanti pripravlja nastop proti Rusiji, sviri pred tem ter imenuje vso to kampanjo nepravično, pa tudi kratkovidno. H koncu navaja še ukrene, katere je Rusija uvedla za svobodno trgovino.

Amerika.

V ameriškem senatu je povodom debate o pacifičnem paktu došlo do ostre obsodbe zaveznikov ki bi se radi odtegnili plačevanju dolgov. Senator Lodge je naglašal da mora Amerika na vsak način in takoj zahtevati odškodnino za okupacijske čete. Drugi senatorji so soglašali in eden še posebno ostro napadel francosko vlado, ki bi se rada vseh obveznosti otresla. Radi tega zahteva, da se ameriške čete takoj vrnejo iz Evrope in da niti eden ameriški vojak ne sme služiti v Evropi tem slabim plačnikom in zaveznikom.

Beleške.

Policajdemokrati polnijo svoje liste z raznimi „razkritji“ in senzacijskimi v verstvo svojega Pribečevića, moneč, da bo v tej umazani stvari novinarska uslužnost izrekla svojo sodbo — in ne sodnija. Pribečević še do danes ni tožil Protiča, njegovi lakaji se pa na vso moč trudijo, da bi ga oprali. Tako so pred kratkim „razkrili“, da ni Hercigonja z ministrskim kurirskim dekretom šel čez mejo, temveč neki študent filozofije Ognjen Prica, rodom iz Bosne, in da Rudol Hercigonja sploh ni dobil tega dekreta, temveč njegov brat ali pa ta filozof Prica. To „razkritje“ je po nekem Gnatiću nastalo v času, ko Prica ni bilo več v Jugoslaviji in policajdemokrati so mislili, da mu nima kdo oporekati. Sedaj se pa naenkrat oglašajo Og. Prica iz Dunaja s pismom v „Slobodni Tribuni“ št. 137. Na podlagi tega pisma in pa drugih okolnosti, ki so nam zanesljivo znane, podajemo v karakteristično policajdemokracijo sledeče: Prica je Bosanec, in Gnatić, stvarnik „razkritja“, je bil nekaj časa njegov sošolec. Prica je študiral v Zagrebu in tu so ga začeli preganjati, češ, da je komunist. Nazadnje so ga izgnali za pet let iz mesta domov v Bosno. Prica je bil v veliki zadregi, kje naj nadaljuje svoje študije, ko v Bosni ni univerze. To njegovo zadrego in stisko so skušali izrabiti policajdemokrati. Poslanec dr. Budisavljević ga je povabil v svojo pisarno in tu mu je več ur prigovarjal, naj jim pomaga v boju proti Protiču, češ, da je ta največji nazadnjak, dočim mnogo demokratov simpatizira s komunisti. Prica je poslušal in poslušal in ko je končno vprašal, kako jim naj pomaga, mu je reče dr. Budisavljević, naj prizna, da je on al pismo Protiču, da se mu radi tega ne bo ničesar zgodilo in da se mu baš nasprotno v protislužno celo izgon iz Zagreba ukine. — Prica se je za tako „službo“ in „uslugo“ zahvalil — in dobil je na vrat ves policijski aparat. Še predno je postal izgon pravomočen in še predno je zapustil Prica Zagreb, so že dobili vsi policijski uradi daleč naokrog, obvestilo, naj prežijo nanj, da ne pojde čez mejo. Tudi v Mariboru so čakali nanj. — Kakor rečeno, ker ne more živeti v Bosni, je Prica vendarle šel čez mejo, da na Dunaju položi izpite in sedaj obljublja v pismu, da se takoj, ko dovrši študije, vrne domov ter si pred sodnijo ogleda „priče“ in še razne druge, ki „razkrivajo“. — Gnatića itak pozna in pravil da je bil Pribečević študent in špijon. Nekaj časa je celo tudi opravljal ovađusko službo pri sarajevski policiji, kot reiserent za komuniste. — Tako torej, sedaj si dovoljuje samo še vprašanje, ali se bode našlo na merodajnih mestih toliko poštenosti, da se ta stvar spravi tja, kamor spada — pred sodnijo in to čim prej.

Pribečević ima pomočnike, ki so odvrgli že vso moralo in menda tudi vso logiko. Dr. Budisavljević, o katerem govori pismo akademika Prica, daje seda v zagrebski „Riječi“ svojo izjavo. Pravi, da Prica ni nikdar nagovarjal h kaki izjavi, in da mu za to ni ničesar obetalo. Na koncu izjave pa meni, da Prica itak lahko pride nazaj, ker mu je vendar dovoljeno bivanje v Zagrebu do rešitve njegovega rekursa. To je višek! — Kakor hitro je Prica odbil Budisavljevićevo ponudbo in njegovo prigovarjanje, že so vsepovsod prežali nanj policaji. Mar tudi radi tega, ker še ni rešen njegov rekurz in ker mu je bivanje še dovoljeno? Očividno je, da so hoteli policajdemokrati tega akademika spraviti v ječo, da jim ne bi mogel biti škodljiv in če bi se sedaj na take „izjave“ vrnil, bi se seveda tudi tam znašel.

Separatizem od zgoraj. Novosadski „Dunav“ piše: „Če se pri nas govori o separatizmu, se ne hote in takoj imenuje Hrvatski blok. Po pravici, a vendar s to razliko, da Hrvatski blok ni edini širitelj separatizma. Se bolj se širi separatizem po korupci, nevednosti, a največ poslabi upravi. — „Dunav“ je v svoji zadnji številki pokazal sliko beograjske čaršije in politikov, ki so z njo zvezani, tu leži tudi separatizem. Pri tem pa je najbolj žalostno, da sama vlada širi separatizem in to ona vlada, ki je s takim pompom proglašala, da le

samo v centralizmu leži rešitev naše države. Primer vzamemo iz ministrstva pošte. V Mitrovici, Rumi, Petrovaradinu morajo poštni upravitelji preustiti svoja mesta samim radikalom, ker hoče imeti minister svoje ljudi po Sremu. Ne gleda se na interese službe, na eksistenco uradnikov, na širjenje nezadovoljstva in ne na državno blagajno, glavno je partizanska politika. Zalostno in nevarno je tako početje, ki celo iz uradnikov dela nezadovoljnike, najnevarnejše je pa to, da se z Beograda širi na huši separatizem.“

Novo afero, nov napad na državno imovino razkriva beograjsko «Videlo». Nezasišna korupcija se kuha v Beogradu in glavno zaslabo ima v ministrskih sobah, hudo je ogrožena gospodarska neodvisnost, kakor tudi čast naše države. Izkoriščevalci ne nameravajo nič več in nič manj — kot železnice spraviti v svoje roke ter si kovati milijonske profite. Društvo, ki se poteguje za koncesijo, razpolaga z rusko-amerikanskim kapitalom baje v iznosu od 187 milijonov in 500.000 dolarjev. Načelniki društva so ruski knezi Kondukov, Izadinov in Lavov, ki bodo društvo zastopali javno, za kulisami je pa vse polno visokih in vplivnih oseb, ki bodo skrbale, da se nakane izvedejo. Vse štrene in zaključke te izkoriščevalne bande pa prikriva in senči dolga, bela brada našega Pašića, ki se že sedaj muza in oblijuje v nadi lepih dobičkov. — V projekt društva spada: svobodna eksproprijacija zemljišč, izkoriščanje nekaterih rudnikov, nabavljanje ladij, gradba mostov, spregled carine itd. Glavne ali magistralne proge so: Kladavo preko Beograda, Valjevo do dohoda na Jadransko morje neke blizu Metkovića, druge pa Pančevo—Beograd—Kosovska Mitrovica. Proga Kosovska Mitrovica, ki že obstoja, bi morala takoj prenehati, kakor hitro se odpre promet na progah tega društva. Železnice ostanejo 80 let popolna last društva, država jih pa lahko tudi po 25 letih odkupi, če povrne tudi glavnicu, ki je vložena v dolarjih. Tako torej, sedaj vemo, zakaj so gg. na vladi pustili železnice tako zanemariti! Samo za to, da imajo sedaj izgovor: dajmo jih tujcem, mi jih itak ne znamo spraviti v red in ruski knezi, ti — ubogi begunci in žrtve, bodo v zvezi s kapitalisti iz vseh delov sveta začeli izžemanje in tlačjenje našega naroda.

Novi generali? Pod zaglavjem «Novi generali» je beograjski «Balkan» priobčil sledečo notico: «Predvčerajšnjim je bil objavljen članek, v katerem se je sprožilo vprašanje napredovanja novih generalov. Bili so časi, ko so štabni oficirji dobivali generalske epolette na raznih paradah. Danes pa imamo oficirje, ki so si na bojiščih častno zaslužili ta visoki čin. Narod se nikdar ni bunil, ako se je temu ali onemu zaslužnemu človeku nekaj priznalo. In z moralno-vojaškega interesa (!) ter politično-nacionalnih (!) razlogov smo bili že od nekdaj za to, da se vse pukovnike, kateri so se na bojiščih odlikovali s tem, da so poveljevali enotam, ki so pridržane poveljstvu generalov, brez ozira na šolske kvalifikacije «unapredijo» za generale. Kaj je šolsko sprječevalo? To je samo neka osnova, predpogoj, da bo oficir zamogel izvršiti svoje naloge. To je neka vrsta zavarovanja našega zaupanja. Če komandira kak oficir «jedinico», ki pripada generalskemu položaju, in če nima izpitov v teoriji, marveč izkušnje bojnega polja, potem je sigurno, da bi položil izpite tudi v šoli. Mi ne rabimo generalov-teoretikov, temveč faktične generale! Mi ne smemo zahtevati, da avanzira samo par zaslužnih pukovnikov, ne! Sto jih mora dobiti generalski čin, ako že hočete. Veste, za koliko bi se naš državni budžet obremenil, ako bi «unapredili» sto generalov? Samo za 300 tisoč dinarjev; to svoto pa dandanes odneseta dva člana kake komisije v inozemstvo. Pojdimo še dalje! Zaslužne generale je tuda v interesu armade imenovati vojvodom. — Tako piše «Balkan», glasilo beograjske čaršije. Kulturne države se ponašajo s svojimi vseučiliškimi profesorji, literati, izumitelji itd., pri nas pa, kjer je militarizem toliko novih generalov. Ljudstva, ki bo vse to plačevalo, seveda negovana cvetlica kapitalističnih vrtnarjev, hočejo 100 nihče ne vpraša za mnenje!

Kasarna — šola. Pod tem naslovom je napisal demokratski prvak Ljuba Davidović članek v beograjski «Demokratiji», ki pravi med drugim tole: «Do vojne za osvobodjenje je bila kasarna nemila in neprijetna hiša. Po vojni je pa drugače. Slava našega vojnika je privlačna, kasarna, ki je na vso moč delala, da pride do te slave, je postala privlačna milijonom. Nas vseh dolžnost je, da napravimo iz kasarne koristno narodno šolo, da pa pri tem ne izgubi na svojem strokovnem namenu. Treba samo delati!», — General Zečević nam je pokazal, kako se dela, bolezen in smrt tolkih vojakov pa dokazuje, kako je kasarna privlačna, in kako je ona dobra šola za narod. Marsikaj je treba po kasarnah temeljito preurediti, predno lahko g. Davidović kaj takega napiše. Sedaj je še veliko prezgodaj, obtožba proti velikemu „šolniku“, generalu in bivšemu ministru je šele vložena, in lahko doživimo še to, da bodo g. Davidoviću podobni idealisti in slepci skušali celo Zečevićevo delovanje opravičiti in prikriti. — Pa tudi to bo za narod dobra šola, seveda drugače kot si Davidović misli.

Kaj vse imamo pri nas. Tudi pri nas imamo brzojave, telefone, tramvaje, električno razsvetljavo, a kljub tem modernim napeljavam in napravam letijo od vseh strani na nas očitki, da smo še vse preveč orientarci. Zakaj in odkod ta očitjanja? Premnogokrat se zgodi pri nas, da prejmeš mnogo prej navadno pismo, ko pa brzojavko; na telefonu je slišati ponajvečkrat nekako krkljanje, a ne svojega govornika; železnice nimajo svoje tarife, a večkrat si poželimo nazaj one čase, ko so nas kočijaži prevažali iz mesta v mesto; tramvaj, kakor so redka prikazen naših mest so vedno prenapolnjeni in ako se prevažajo po mestih s tramvajem ne pridobiš veliko na brzini, na udobnosti pa sploh ne! Vkljub električni razsvetljavi pa so naše hiše dobro preskrbljene s petrolejem ter svečami. — Ravno kar našeto posedamo, pa še tožimo!

Na navo se oblačijo žandarji — za sedaj še samo po Srbiji, — novi in zlikani od nog do glave naj bodo oficirji povodom skorajšnjih svečanosti na dvoru. To gre lahko in gladko, saj so tu proračuni, krediti fondi, silni davčni vijak in pa davkoplačevalci, ki so po svoji ogromni večini delavnih slojev in uradništva od dneva do dneva bolj sestradani in raztrgani.

Dnevne novice.

Naše dijaštvo na Dunaju. Na Dunaju študira preko 1000 jugoslovanskih akademikov, ki pazljivo sledijo političnim dogodkom v domovini. V tem znamenju sta bili zadnji čas tu dve dijaški skupščini. S prve, strogo protipartijske se je poslala ministr. svetu resolucija, ki zahteva svobodno politično borbo, odstranitev plemensko-hegemonističnega režima, revizijo političnih procesov, sodno postopanje v vseh ministrskih in liferantskih aferah in nove volitve. Na drugi, od neopozicionalcev sklicani skupščini pa se je sprejela izjava, da prva skupščina ni bila pravilno sklicana in da ni bila izraz celokupne jugoslovanske akad. omladine na Dunaju. O protestu proti prvi resoluciji in o kaki zaupnici sedanjemu režimu pa tudi tu ni bilo govora. Da doma mnogokaj ni prav, se zaveda vsa tukajšnja akad. omladina prav dobro, le da jih večina tega zaenkrat javno še ne izjavi. Zakaj ne, to je podobno uganki.

Finančni odbor bo vzel sedaj v pretres proračun drž. tiskarn, razredne loterije, uprave fondov, Narodne banke, državnih posesti, tvornic in gospodarskih šol.

Invalidni davek. V prvi sekciji finančnega odbora so določili invalidni davek tako, da odpade na vsacega državljanca 4 dinarje tega davka. Invalidnega davka bo plačala Srbija in Crna gora 16 in pol milijonov dinarjev, Bosna 7, Dalmacija 1, Hrvatska in Slavonija 11, Slovenija 4 in Vojvodina 10 milijonov dinarjev.

Kritje primanjkljaja v državnem proračunu. Ker se vsi treznomislecni narodni poslanci opozicije upirajo na vso moč povišanju davkov, je sklenil finančni odbor povišati monopolne dohodke v toliko, da bo mogoče plačilo anuitete od 222 milijonov dinarjev in bo še ostalo 50 milijonov dinarjev. Neposredni davki bodo samo v Bosni vrhli 29 milijonov dinarjev več nego so predvideni v proračunu, v Dalmaciji 6.9 milijonov, v Hrvatski 3, v Sloveniji 22 milijonov dinarjev.

Državni izdatki za gledališča v letu 1922 bodo znašali: za beograjsko 3 milijone dinarjev, za zagrebško 2 in pol, za ljubljansko 2 in pol milijona dinarjev. Za sarajevsko 350.000 dinarjev, za splitsko 580.000 dinarjev, za osiječko 750.000 dinarjev, za skopljansko 700.000 dinarjev, mariborsko 300.000 dinarjev, varaždinsko 25 tisoč dinarjev.

Kraljeva civilna lista se je po Pašičevem predlogu parlamentu predložila v zvišanje in sicer na 18 milijonov dinarjev in 6 milijonov francoskih frankov letno.

Dvorni maršalat je naročil 11 novih luksuznih avtomobilov. Za pokritje teh stroškov je finančno ministrstvo nakazalo 1 milijon 500.000 frankov.

Odlikovanja s francoskim redom častne legije. Predsednik francoske republike Millerand je odlikoval z redom častne legije našega zunanjega ministra dr. Momčila Ninčič, predsednika skupščine dr. Ribarja in pokrajinskega namestnika za Slovenijo Ivana Hribar. Francoski poslanik na našem dvoru izročil v četrtek, 23. t. m. na svečan način redove odlikovancem. Pri tej priliki prirede galaobed (kar bo glavno za gospoda pokrajinskega namestnika).

Žalostne razmere v Dalmaciji. Ob priliki zborovanja Hrvatske pučke stranke v Zagrebu je podal urednik splitskega lista »Jadran« žalostno sliko Dalmacije. Govornik je povdarjal, da uživa Dalmacija pod sedanjim režimom izmed vseh pokrajin najmanj svobode. Velik del Dalmacije je zaseden po naših neprijateljih, pred dalmatinskimi lukami kar mrgoli sovražnih ladij, a v hiši ubogega Dalmatinca ni svobode. Ako nikjer, tako gotovo ni prinesla Dalmaciji vidovdanska ustava niti one malenkosti svobode in državljskih pravic, ki jih ustava sploh zagovarja. Za vladne kroge v Dalmaciji sploh ni ustave, za nje je ustava kos papirja. V Dalmaciji je še danes upeljan sistem občinskih komisarjev, ki so naravnost posmehe za svobodo. Občinskih volitev ni bilo v Dalmaciji že celih 11 let. Današnji namestnik Dalmacije Metličić je še najboljši od vseh prednikov, a ne pomeni ničesar. On ne more prestaviti niti enega občinskega komisarja radi izgrediv napram Hrvatom ter katolikom. Krik gladnih, ki se danes razlega po Dalmaciji, zahteva sedanjo vlado na zatožno klopi, ki se noče pobrigati, da bi se preskrbela izlakana Dalmacija vsaj za silo s prehrano. Časopisje ne more podati zadostne slike o lakoti. Narod umira od gladi in to ravno o včas, ko se vrše po Dalmaciji priprave za kraljev sprejem. Dalmacije ne bodo kralju pokazali po želji in zahtevi naroda, ampak predstavljali bodo bedni dalmatinski narod občinski komisarji, ki se bodo kar cediti poročili o zadovolju ljudstva. Od strani vladnih reprezentantov se bodo po Dalmaciji zgradila za kraljev sprejem Potemkinova sela.

Na deški šoli pri Sv. Petru pri Mariboru je razpisano mesto učitelja, za katero se je baje oglašil samo eden pro-

silec. Ker Sv. Peter ni kje na Pohorju, temveč v bližini mesta, se nam zdi to čudno in nerazumljivo, saj vendar sili vse v mesto ali vsaj v bližino. Tudi se sliši govoriti, da se namerava oddati mesto nekako pod roko učitelju Kramerju, ki ga neki silno miče naša šola in nje vodstvo. Ampak eno mu lahko povemo že naprej: Pri nas bodo tla zanj vroča, ugleda pa bo imel toliko kot nič, ker ga predobro poznamo. Gospod nadzornik, dovolite ponižno vprašanje: Kaj rečete Vi k vsemu temu? Pravijo, da se hočete ravnati po besedah: Pojdi zvesti hlapca (v St. Peter!) ker si bil v malem zvest, te bom postavil čez veliko. Gospod Kramer, premislite se, dokler je še čas; mi hočemo dobro vam in sebi.

Izletniki — pozor! Glede legitimacij za izlete v obmejne kraje izvemo sledeče: Za potovanja na Kozjak (Sv. Urban—Sv. Križ—Sv. Duh na Ostrem vrhu) ni potreba posebnih izkaznic! Granične trupe sicer ne delajo nikakih sitnosti in težkoč, vendar se priporoča nositi seboj kakšen navaden dokument naših oblasti. Planinci, brez strahu na plan!

Zgradba jadranske železnice. Za zgradbo jadranske železnice so skušali naši finančniki najeti angleško posojilo, kar pa ni uspelo iz danes javnosti neznanih vzrokov. Načrt o gradbi jadranske železnice je nekaj časa stopil v ozadje. Te dni pa vidimo, da je vprašanje jadranske proge zopet v ospredju radi ponudbe ameriške družbe. Detaljni pogoji ameriške družbe Fondation Company nam sicer niso poznati, a družba namerava zgraditi dve progi, od katerih bi ena vodila v kako osrednje pristanišče Dalmacije, a druga bi vezala naše kraje z južnim delom Primorja. Družba predvideva za ti dve progi 280 milijonov dolarjev in zahteva za to posojilo eksploatacijo teh prog za dobo 80 let. O ravnokar omenjeni ameriški družbi je znano, da se je bavila doslej z graditvijo samo velikih prog, pristanišč in ameriških parobrodov.

Belgijasko gledališče. »Hrvatska Obrana« piše: V dobi splošne redukcije uradništva je postalo »kr. beograjsko pozorišče« podobno kakemu invalidskemu domu ali »Društvu za vzajemno pomoč«, še več, postalo je pravcati »muzej živih umetnikov.« Uprava gledališča je angažirala par pevcev z gažami od 4500 5500 dinarjev na mesec. Vsaki od teh umetnikov poje na mesec samo eno, kvečjemu dve vlogi ali partiji. Tako ima o vsak opero specialnega pevca. Če bi bilo 50 oper na repertoarju, si lahko izračunate, koliko bi bilo solistov, ko jih imajo že sedaj okoli 25. Tragedinja, ki je bila pred dobrim letom angažirana za 3500 dinarjev na mesec, in ki je igrala eno vlogo v samo 10 predstavah, tvori še danes dragoceni del živnega inventarja tega »umetniškega muzeja.« Uprava je mnenja, da je sedanje gledališče za Belgrad premajhno, sezidati bo treba veliko palačo. Z denarjem vseh davkoplačevalcev bodo že sezidali veličastno stavbo, to jim prav radi verjamemo.

Bela roka na begu. Oficirski člani takozvane »bele roke« dajejo eden za drugim ostavke. Iz tega sklepajo, da propada organizacija »bele roke« in da se bo ostanek belorokcev sploh potegnil iz političnega zakulisnega rovanja. Ako bi se zgoraj omenjeno uresničilo, bi postalo na višjih mestih v naši vojski mnogo bolje, ker vsi neredi in škandali naše vojne uprave izvirajo iz neprestanih rovanj med »belo« in »črno« roko.

Tudi v verskem ministrstvu poneverbe. Minister verstva dr. Krstelj je odpustil iz svojega ministrstva dijakona Jukiča, ker ima na vesti več poneverb. Jukiča je prevzela sodnija.

Porota vŠibeniku je obsodila na smrt tihotapca Ivana Crnkoviča, njegovega pomagača Vidasa starejšega in mlajšega pa na 15 in 12 let težke ječe. Ta tihotapska trojica je lansko leto spravljala vole v Italijo in ko jih je nekoč prestrigel orožnik Franjo Smoljanović, — so ga ubili, ko so najprej zastoj poizkušali, da ga podkupijo z veliko svoto denarja. Za to razpravo je vladalo v Šibeniku veliko zanimanje. Crnkovič si je s tihotapstvom nagrabil milijone.

Tajinstveno izginila. Beograjska policija je na delu, da bi izsledila gospo Ivanka, vdovo po pok. Nikolanu Sekuliču, bivšemu ajniku poljedelskega ministrstva, ki je na tajni način izginila na potu med Kavelo Batrino in Beogradom. Gospa Sekulič je šla na poset k svoji svakinji Amaliji Sekulič, vdovi v Slavonski Požegi. Dne 3. januarja t. l. je odpotovala gospa Ivanka iz Požege v Beograd. — Znano iel da je stopila na postaji Kapela Batrina v voz za Beograd, a iz tega vagona je ni bilo več. Vso povpraševanje po njenem izginu je bilo dose-

daj zaman. Sumijo, da je gospa Ivanka ubita, ali pa, da se je kaj nenadoma pripetilo. Gospa Sekulič je rodem Francozinja iz Pariza in se je po preji pisala Jeme Fabre. Za časa srbsko-turške vojne je prišla kot prostovoljna usmiljenka v Srbijo, kjer je spoznala Sekuliča in se z njim poročila — brez dovoljenja njenih staršev. Radi spora s starši je bila primorana ostati za vedno v Srbiji.

Novega predstavnika naše države smo poslali v Tiranu v osebi gospoda Nastasa Ilić in s tem je Jugoslavija priznala Albanijo.

Javno varnost v južni Srbiji bodo začeli čuvati v posebnem žandarmerijskem kursu izšolani orožniki. Pred nekoliko dnevi se je začel v Beogradu izpit udeležencev VI. žandarmerijskega kurza, katerega se je udeležilo 68 kandidatov. Z odličnim uspehom je prestalo izpit 10, 36 vrlo dobro, 22 kandidatov pa povoljno. Absolventi tega kurza bodo poslani kot posebni nadzorniki javne varnosti za južno Srbijo.

Slovenski kolonisti na Kosovo. Čez nekoliko dni bo potovala čez Beograd na Kosovo prva partija Slovencev iz Primorja, ki so določeni kot kolonisti za Kosovo v okolici Prištine.

Boj z roparji v Metohiji. Večji del albanskih roparjev je prekoracil nevtralnno cono in vdrl na naše ozemlje pri Metohiji. Dne 16. t. m. so naše obmejne straže, podpirane od žandarjev in kmetov to razbojniško bando razbile. V boju je obležalo pet roparjev mrtvih, ostanek pa je pobegnil preko meje.

Javna zahvala. Udruženje invalidov, vdov in sirot, pokrajinski odbor v Mariboru, se najsrčneje zahvaljuje gospodu kaplanu Kreuh Matko pri Sv. Petru pod Mariborom za dobrovoljni prispevek 40 kron.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 300 do 305, francoski frank 28 do 29 naših kron. Za 100 avstr. kron je plačati 5, za 100 čehoslovaskih kron 585 do 610, za 100 nemških mark 125 do 130 in za 100 laških lir 1620 do 1630 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1.60 centima. Od zadnjega poročila je vrednost naše krone ostala nespremenjena. V gospodarskem oziru drvmio z odprtimi očmi v prepad!

Iz Ptujja.

† Umrl je jugoslovanski mučenik. Pri Sv. Trojici v Haložah je umrl dne 20. t. m. ob 10. uri dopoldne tamošnji župnijski upravitelj č. g. Pet. Zirovnik, duhovnik minoritskega reda. Rajni je bil tudi rojen pri Sv. Trojici v Haložah dne 28. jan. 1874. Blago okoli je še v živem spominu vsem spodnještarskim Slovincem, ker je nepopisno veliko pretrpel leta 1914. Ptujski nemškutarji so ga ob izbruhu vojne ovadili kot srbo- in rusofila. Orožnikom je bilo izdano zaporno povelje, takrat je služboval rajni kot kaplan pri Sv. Vidu pri Ptujju. Orožnik je prišel po njega, ga aretirai, vklepil in ga gnai nalašč po celem Ptujju, kjer je bila že zbrana na ulicah vsa takrat pobesnena in podivjana nemškutarska svojata. Fakinaža ga je v Ptujju pretepla, ga opljuvala ter mu raztrgala obleko. Vsega krvavega so pripeljali v graško ječo, kjer so ga držali pod ključem doka mescev. Ker mu niso mogli ničesar protidržavnega dokazati, so ga izpustili. Od takrat je začel rajni Peter bolehati. In dne 20. t. m. je za vedno zatisnil oči. Rajni je žrtev ptujске nemškutarije in je umrl prezgodnje smrti kot blagopokojni framski župnik g. Muršec. Pogreb rajnega se je vršil dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne. Jugoslovanskemu mučeniku svetila večna luč in naj pozabi onstran groba, kar je po ne dolžnem pretrpel v tej dolini solz.

V Ptujju se je vršil dne 15. t. m. občni zbor ptujskega muzejskega društva. Iz poročila odbora posnamemo smotreno delo v prosep arheologije in vzbujanja za domačo zgodovino sploh. Pozdravljamo idejo, izdajanje vodnika za ptujski muzej, ki bo vsem obiskovalcem rimskega Ptujja točen in vester tolmač. Društvo šteje okoli 200 članov in bi bilo želeli, da pristopajo kot člani gospodje iz celega ptujskega polja (predvsem duhovščina in učiteljstvo) ter tako gmotno (letna članarina znaša 10 K) in strokovno (z zbiranjem starin) podpirajo društvo. Občni zbor je soglasno sprejel med svoje častne člane umirovljenega profesorja Ferka, ki je položil temelj sedanjim bogatim zbirkam ptujskega muzeja. Predlog je v jako lepih besedah utemeljeval g. dr. Brumen. Pogrešali smo pri občnem zbo-

Prof. J. K. Vreže:

Oratorij Assumptio.

A) Vsebinski del.

To je naslov veličastni skladbi P. Hugolina Sattnerja, ki jo nameravajo izvajati gojenci in gojenke mariborskega drž. moškega učiteljskega pod vodstvom gosp. prof. Družoviča dne 1. aprila t. l. Že besedilo tega oratorija je tako pomenljivo, lepo, da se pač priporoča že pred koncertom ga pazljivo prebrati in se vanj vpogledati. Naslednje vrstice naj nekoliko razjasnijo vsebino!

Assumptio je ime za praznik Marijinega vnebovzetja ali Velike Gospojnice dne 15. avgusta in nas spominja blažene smrti, vnebovzetja in kronanja Marije Device kraljicam nebes in zemlje. Zaradi tega trojnega spomina je tudi oratorij razdeljen v: I. dormitio — smrt, II. assumptio — vnebovzetje in III. coronatio — venčanje. Besedilo mu je vzeto iz: Visoke pesmi (Sir haširim), v kateri kralj Salomon opeva v podobi iskrene ljubezni med ženinom in nevesto ljubezen med Bogom in njegovo izvoljeno družbo, pa tudi med njim in vsako pravično dušo; iz slavospeva magnificat, v katerem je Marija pred svojo teto Elizabeto hvalila Boga, da pošlje Izveličarja sveta in mu ravno njo za mater odloči, ter iz različnih cerkvenih molitev.

I. Dormitio.

Boga najbolj ljubeča duša je Marija, imanovana mati lepe ljubezni. Zato jo je ljubil tudi Bog toliko, da jo je dal po angelu pozdraviti: ave, pozdravljena, češčena, in ji je izročil svojega edinorojenega Sina. Na križu viseč jo je Kristus odločil tudi zemljanom za mater rekoč: Žena, glej, tvoj sin! Kdor zamore misliti, kako velika ljubezen je vezala tako mater in takega sina, si zamore tudi predstavljati nepopisno žalovanje Marijino po vnebohodu Kristusovem

in njeno neizmerno hrepenenje, da se kmalu združi z njim v nebesih. Zdi se ji, da jo nebeški ženin neprestano kliče in ljubeznjivo vabi: »vstani moja prijateljica in pridil« in zato vzdihuje ona, kakor nekda kralj David: »Kakor jelen po studencu hrepeni, duša moja k Bogu mojemu drhti«.

Bil ji je pač ves čas do blažene njene smrti le trda zima zapuščenosti in vzdihovanja. Kakor nam huda zima vse cvetlice zamori in veselo petje ptičic odpravi ter nam vzbuja vedno večje hrepenenje po veseli pomladi, tako tudi Marijino srce v tem času ne pozna nobenega veselja več in le želi in silno hrepeni po kmalni ločitvi iz tega sveta in združitvi s svojim ljubim Sinom. Ko se pa približa ta zaželeni trenutek, zdi se ji, da sliši vabljivi glas nebeških duhov: Vstani, hiti, pridil, kakor zarja vidiš! Zima je proč, cvetje dehtil — Ona pa povdarja, da je njena ljubezen močnejša kot smrt, in ker upa, da bo kmalu gledala svojega Sina, prosi, naj jo obsujejo s cvetlicami in obdajo z žlahtnimi, lepo dišečimi jabolkami.

Zdaj pa, ko začutijo bližajočo se smrt Marijino, se oglašijo apostoli in z njimi vsi njeni zemeljski častilci in jo milo prosijo, naj še ostane na zemlji rekoč: »Nikar od nas, Devical« ter se sklicujejo na Kristusovo oporoko, vzdihujoč: »Ko se od nas je ločil tvoj božji Sin trpeči, nas tvoji je izročil ljubezni tolažnici!« Zato pa: »nikar od nas! O, vrni se nam, nam vrni še enkrat, tolažnica, pogled svoj v nas obrni!«

Toda svojo nalogo na zemlji je že izvršila in izpolnila angelu dano besedo: glej, dekla sem Gospodoval! Služila mu je zvesto in stanovito, zato ji pripada plačilo bogato, ki se ji naznanja iz nebes: »Pridi z Libana (kraja trpljenja), ženinu zvesta; da boš venčana, pridil nevesta!« O Marijini smrti in njenem vnebovzetju poroča drugi del oratorija.

II. Assumptio.

Kdaj in kje je Marija umrla, se zgodovinsko ne da natanko določiti; v sv. pismu se zadnjokrat omenja pri

pripravljanju apostolov na prihod Svetega Duha. Najzaneslivejše in najbolj utemeljeno je pač mnenje, da je umrla v Jeruzalemu in sicer v njegovem gornjem delu, na Sijonski gori, kjer stoji danes njej posvečena cerkev dormitio ali smrt Marijana. Saj pa tudi ni misliti, da bi bila mogla zapustiti mesto največjega ponižanja in največjačnejše proslave svojega božjega Sina, mesto križanja in groba ter vstajenja in vnebohoda njegovega. Te svete kraje je rada obiskovala, tu na svojega sina mislila in po njegovi združitvi v nebesih hrepenela; tukaj je tudi hotela vmreti in biti pokopana v bližini Kristusovega groba, t. j. v dolini Jozafat, kjer se še danes kaže Marijin studenec in lepo poslopje z njenim grobom.

Po ustnem izročilu in lepem poročilu sv. Janeza Damasčana ter trdnem prepričanju vsake krščanstva — tudi prvih stoletij — pa je bilo trohno oteto blaženo telo, ki je nosilo božjega Izveličarja in tako pomagalo pri našem odrešenju streti glavo peklenke kače, ter je bilo vzeto v nebo in zopet združeno z njeno dušo. In vse to nam izraža beseda assumptio: vzetje v višave, tega nas spominja praznik Vnebovzetja Marijinega, to nam povejo različne pesmi in molitve ter to nam predstavljajo slike največjih umetnikov, pred vsemi Ticianova Assunta v Benetkah.

V oratoriju nam »zgodba« poroča o Marijinem pogrebu ter o tem, da je bil grob tretji dan prazen; »preroški glas« pravi, da pač ne sme v grobu ostati in strohneti ona, ki je kači glavo strla, »zbor« pa ob praznem grobu zasmejuje pekel in smrt, katere se je Marija iznebila. Pesnik se zamisli v oni veličastni trenutek, ko zagledajo angelski kori in nebeški duhovni to Mater božjo. Zdi se jim, kakor jutranja zarja, vzhajajoče solnce in svetla luna po strašni nevihti, ter vprašujejo »kdo je ta?« Takoj pa se sliši odgovor in pozdrav: ave, Marija, polna božje mi-losti! Rajska devica, nebeška Gospa, zgodnja danica, le-

ru zastopnika mestne občine, katerih predniki so zagre-nili prof. Perku bivanje v Ptuj, kot hvaležnost za to, ker je prof. Perk podaril celo svojo zbirko starin in knjižnico mestu Ptuj in v spopolnitev slednje (v letu 1899.) votiral svoto 5000 goldinarjev.

Dr. Ljudevit Jenko, zdravnik v Ptuj, je odložil sicer svoj mandat kot občinski odbornik, a iz stranke NSS ni izstopil. Vzrok zgoraj je bila disciplinarna preiskava proti mestnemu upravitelju, v kateri je on bil predsednik. Ali, ker je kot prejšnji mestni fizik tudi sam zainteresiran pri vsej stvari, je moral odstopiti. Dr. Senčar, kot prejšnji gerent, prisostvuje pri disciplinarni preiskavi, hoče vplivati na izpovedbe prič, kar pa je popolnoma ne-umestno.

Iz Maribora.

Kje je „memorandum“, kje so zaupniki? „Ta-bor“ molči, molči tudi „Jutro“, ki je serviralo isto „razkritje“, „Radičevih stopinj“ in še drugih stvari v vodstvu SLS in njenih zaupnikov. — Edina isti-nita beseda celega „razkritja“ bo menda „tajno“, ker vodstvo stranke kakega „memoranduma“ ni sprejelo in ker „Taboriti“ nočejo povedati, kako so si stvar izmislili, oziroma, kje so si osnutek dali napraviti, ali kje so ga ukradli. Sicer pa, ako že hočete, s senzacijami tudi lahko mi postrežemo, — želje vaših pristašev — kolikor jih še imate — bi se v obliki kakega „memoranduma“ prav čedno brale. Prav čedni in popolnoma vas vredni spisi bi to bili: fašistovska divjaštva, podlo ovadustvo in narodne „kane proti svobodi in življenju ogromne narodne večine! — Pomnite pa, da vse, kar med tlačeno in izmzgavano ljudsko maso vstaja, sliče ali enako vašemu „razkritju“ — ni ničesar drugega kot plod vaše nasilne, brezvestne politike ter diktature.

Požar v Melju. Včeraj zvečer, dne 21. marca, je nastal v spodnji Meljski cesti, v bližini lesnega

podjetja „Drava“, požar, in sicer približno ob pol 8. uri. Zgorela je tvornica in skladišče za kemične izdelke gospoda Jelena. Pogorelo vse. Prihitieli sta mariborska in pobrežka požarna bramba na li-ce mesta in lokalizirale požar.

Za god je dobil neugnani razgrajal in fašist Jože Vokač, železniški uradnik v Studencih, hude bunke in sunke, ko je v svoji pijanosti naskočil ne ko družbo v nedeljo zvečer blizu studentske cerk-ve. Enakih darov je bil tudi deležen njegov naj-daš Lojzek Strašnik, faktor Mariborske tiskarne! Pijana sta bila kot muhe, sitna in zdražljiva pa ko ose in dobila sta, kar sta iskala. Prvi se sedaj doma drži, drugi pa hodi višnje in marogast na-okrog. Slučaji usode hodijo pač svoja pota in za Sarhom je prišel na svoje tudi Lojze Strašnik in Jože Vokač. Tega je usoda v pesteh ljudi, ki ne morejo vsega prenašati, baš na godovni dan pesti-la in ker je revež vpil po revolverju, s katerim je že tolikokrat grozil in razsajal, ga je še hušje pri-jela. Kdor išče, ta najde in Vokačevih bunk ne bo ohladilo sočutje znanecev, ki sicer pravijo, da je dober fant — če je trezen, pri tem pa nikdar ne pozabijo pristaviti: „— in zverina, če je pijan.“ — Mogoče bomo zopet čitali o kakih „nemčurjih“, pa vsi trezni ljudje, ki poznajo mariborske fašiste in posebej še Jožeka Vokača, se bodo smejali ter si mislili svoje. Vsi „nemčurji“ — pa naj jih bo še toliko — iz znanega razgrajalca ne morejo napra-viti mučenika. — Ljudje, ki so videli, kako Vokač rjoveč in besneč zapušča torišče usodnega izpla-čila, so se muzali in pravijo, da bi se muzal tudi „sveti Jožek, stari možek, ki lepo siyo brado ima“, če bi videl, kaj je skupil ta godovnjak.

Knjigovodski tečaj kršč. soc. organizacij se nadalju-je v petek, dne 24. t. m. ob pol 7. uri zvečer v šolskem po-sloppju čč. šolskih sester. — Barle-

Srednješolska kongregacija v Mariboru priredi v so-

boto, na praznik Marijinega Oznanenja, dne 25. marca ob 5. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma akade-mijo. Na sporedu je petje in štiridejanska igra „Sv. Justa“. Vsi prisrčno vabljeni. Vstopnice se dobijo v predprodaji v Cirilovi tiskarni.

Dvadnevni tečaj za članice JSZ in Poselske zveze se vrši 25. in 26. t. m. Predavanja vsak dan ob pol 6. uri popoldne v dvorani JSZ, Splavarska ulica 4. Udeležba za vse članke odvezna. Poyabljenje pa so tudi nečlanice.

Krščanska ženska zveza v Mariboru ima v nedeljo, dne 26. t. m. zjutraj v stolnici skupno velikonočno pobož-nost. Med sv. mašo skupno sv. obhajilo. Vse članice se vabijo k polnoštevilni udeležbi.

Sestanek drž. nastavljenecv vseh vrst so se vršili 18. in 19. marca v Mariboru in sicer 18. t. m. ob 5. uri po-poldne v gostilni Meierseidl, zvečer ob 8. uri v dvorani JSZ in 19. t. m. ob 11. uri dopoldne pri Nekrepu v Vetrinjski ulici o vprašanju redukcije državnih uradnikov in na-stavljenecv in na vseh treh sestankih poročal narodni po-slanec Zebot.

Protituberkulozna Liga v Mariboru. V petek, dne 24. t. m. ob 6. uri zvečer se vrši 10. odborova seja PTL v dvorani okrajnega glavarstva. Vsi gg. odborniki se va-bijo, da se zanesljivo udeležijo te seje.

Amaterfotografii! Začenja se čas ustvarjenja, čas dela za nas. Da bo mogoče doseči kak lep us-peh, vabimo vse amaterje našega mesta, da se strnejo v naš odsek, da pristopijo in ne delujejo sa-mi zase. Zasebno delo se popolnoma razgubi, ter ne pride do prave veljave. Pridite, tovariši ama-terji, v četrtek, dne 23. marca, ob 20. uri na se-stanek odseka amaterfotografv SPD v gostilno Holzknecht, kjer se strnemo k skupnemu delovanju. Prinesite tudi s seboj nekaj posnetkov naših, osobito štajerskih gora, dolin, slapov in tudi dru-gih znamenitosti.

Mestno električno podjetje obvešča cenjene odjemal-ce, da radi snajenja in popravil ukine v soboto, dne 25. marca tok na celotnem omrežju in sicer v času od 5. do 8. ure zjutraj.

pa kraljica, ti blagoslovljena vsa med ženami, ti si ro-dila življenja nam Šed! Ave Marija!

Angeli tekmujejo med seboj, kdo jo bo lepše po-zdravil: imenuje jo jeden čudežno, nestrohnelo posodo, drugi neskajlen studenec, tretji zaprt, vonjavi vrt in če-trti brezmadežno čisto lilijo in mater našega Boga; vsi skupaj pa ponavljajo: ave, ave, ave Marija; vedno s tabo Sveti, Mogočni, ki te je v Mater prečudežno zbral! Spominjajo se že v raju dane obljube, da bo ona kači glavo strla in brezmadeža izvirnega greha spočeta, in mislijo na veličastne njene predpodebe, mogočne, bogaboječe žene starega veka, na Judito, ki je Holoferna premagala in mesto Betulijo pred podirajočimi Asirci rešila, in na Kserksovo ženo, pogumno kraljico Estero, ki je ponizala ošabnega Amona in rešila svoje rojake gotove smrti. Ob-čudovaje in hvaležno jo pozdravljajo: »zdrava, ti brez-madežna, božja, čista lilija, Mati našega Boga!« in jo kliče-jo ter vabijo: »Pridi z Libana, ženinu zvesta; da boš ven-čana, pridi nevesta!«

III. Coronatio.

Tako čudovito pozdravljena je bila Vnebovzeta tudi kronana kraljica nebes in zemlje, kakor to krasno iz-ražajo slike Raffaelove, fra Angelikove, Velasquezove in premnoge druge. Umetniki so se oprijeli poročila Apo-kalypse: »In se je prikazalo veliko znamenje na nebu: Žena, odeta s solncem, in luna pod njenimi nogami in okrog njene glave venec dvanajstih zvezd.«

Kaj čuda, da se po takem počestčenju božje Matere

začne razlegati na Sijonski gori t. j. po nebeških prostorih slavospev angelov Kralju večnih vekov v čast in pros-la-vo kronane Device! Hvalijo trojedinega Boga: Aleluja! sveti, sveti, sveti Sin in Duh, od vekov pri Očetih! Potem pa se poklanjajo svoji kraljici: »Aleluja! zdrava, počesče-na, v zarjo božjo vsa odeta Žena!« in jo pozdravljajo z najlepšimi in najmilejšimi naslovi, kakor mi v lavretanskih litanijah: »Hram miru in sprave, hiša zlata, božja mati in nebeška vrata!«

Kaj pa Marija? Kako se naj zahvali za tako povišanje in toliko odlikovanje? Ko jo je nekdaš na zemlji pozdravil Gabriel: ave, zdrava, češčena, milosti polna ... in ko jo je Elizabeta občudovala z besedami: »odkod meni to, da pride mati mojega Gospoda k meni?« je Marija prekip-e-va-joče ljubezni do Boga zapela: »magnificat — moja duša Stvarnika veliča in moj duh se v Boga veseli, ker se je ozrl na svojo dekle in veliko storil mi reči. Glej, od vzhoda zemlje do zahoda blaženo zdaj moje bo ime, od naroda do naroda vsi jeziki srečno me slave. Večno je usmiljenje Gospoda, vsem je on obljubam svojim zvest. Z močno roko je povzdignil nizke in ošabne vrgel s prvih mest!« Z ravno istim slavospevom hvali zdaj v nebesih božjo dobroto za tako velike reči in proslavlja vse rodove od vzhoda zemlje do zahoda, ki jo otroško častijo in ljubijo ter se njeni mogočni priprošnji zaupno priporočajo.

In ravno to otroško zaupanje v njeno materno ljube-zen in moč vzbuja recitator z besedami: »Povišana je sveta božja Porodnica nad kore angelov v nebeškem kral-jestvu. Veselimo se vsi v Gospodu!«

Zemljani pa se že itak zavedamo, da ostane Marija tudi v nebesih »naša usmiljena mati in naše življenje in up in sladkost«. Zato se radi k njej zatekamo, »ko žalost nas bega, napaja grenkost, trpljenja vihari nad nami oblast in s pota do večnega, srečnega doma skušnjava nas vabi in greha nečast;« trkamo na njeno materno srce: »O, mati, ozri se na naše gorje, odkleni nam svoje srce!«; jo zaupno prosimo svoje pomoči: »pokaži nam svoje pre-mile oči, usmili se, mati, nas ti!« ter vzdihujemo: O, daj, da posije na temni naš pot, obvaruj življenja pogubnih nas zmot in k sebi trpine privedi nas kdaj — v nebeški preblaženi raj!«

Velicastni oratorij zaključuje z jednatim Amen, kar pomenja potrdilo: tako je! in obenem prošnjo: tako bodi!

Ko sem čital in razmotrival prelepo besedilo tega oratorija, še neprimerno bolj pa, ko sem poslušal to naj-večjo vokalno skladbo Jugoslavije sploh, ki se je v Ljub-ljani proizvajala z največjim uspehom že štirikrat, sem se nehote spominjal S. Gregorčičevih besed:

»Jaz tukaj na pragu kot romar stojim,
Rad v tvoje svetišče upiram očesa,
In groza skrivnostna srce mi potresa,
V lepoto čarobno zamaknjen strmim.
Ko zrem u svetišče nadzemeljsko to,
Srce mi neskončno je polno tako,
Kot zrl bi v odprta nebesa.«

Sadna drevesa

200 komadov mašanagerja, belie-flurja in kalvila, 24 kom. hrusk maslenk, 26 kom. ranih črešenj in 14 kom. oreha (Papiernüsse), se dobe takoj pri Ing. Smoldlaka v Mariboru, Tattenbachova ul. št. 17, po K 45 — komad, ozi-roma v Sent Ilju po K 45 — Drevesa se oddajajo le onim, ki pridejo sami po nje. 126

V najem želim hišico z malo zemljiščem, kjer bi bila branjarija ozir. se kupi. Naslov v upravi. 1—2 127

Kot vodja za večje podje-tje se išče intel. energičn. zmožen in isprašan tesarski mojster, jugoslo-vanski državljan. Ponudbe na: Ljubljana, poštni predal 127. 2—3 119

Pridno in izurjeno dekle, ki je že služilo, se išče k slovenski uradniški rodbini 3 oseb. Plača 400 K. Naslov pove-uprava. 2—2 121

Žepne ure precizijske in stenske popra-vja najsolidnejše tvrdka R. Biz-za, Maribor, Gosposka ulica št. 16. 24—30

Trapistovski sir vsakovrst. južnosadje se dobi prvovrstno pri **Matija Lah-u** Maribor, Glavni trg 4

ANDREJ OSET

Maribor.

Aleksandrova c. 57, Telefon 88 trgovina z deželnimi pridelki, drvami, premogom in vinom se priporoča za nakup in prodajo — po najugodnejših cenah. — Brzjav: Andrej Oset Maribor. 4—6 107

Kot vodja za veliko strojno mizarstvo se išče intel. energ. zmožen miza-rski mojster, jugoslovanski državljan. Ponudbe na: Ljubljana, poštni predal 127. 2—3

Javna zahvala.

Gospod železniški zdravnik dr. Vilko Marin v težki boleznii zelo požrtvovalno zdravil mojo soprogo in ji rešil življenje. Za ta human in plemenit čin, izrekam gospodu dr. Vilgotu Marin svojo najpristranejšo zahvalo.

Ivan Scherag

ključavničar Južne železnice.

Na drobno!

Na debelo!

Poskusite

kupiti dobro surovo in žgano kavo, sladkor, vse vrste moke in riža, svinjsko mast, bučno in fino namizno olje, domačo slivovko, rum, fini špirit (vinski cvet), fini konjak, kekse, čokolado, kakao, orehe, bošniške češplje, sardine, Maggi v steklenicah in v kockah, sveče, razna čistila, barve za obleke, vinski lis, kisovo kislino galico, žveplo, ličje (rafijo) in vse drugo specerijsko in kolonijalno blago v trgovini

MILOŠ OSET, Maribor

Aleksandrova cesta 45, naspr. gl. kolodvoru.

Telefon št. 15.

108

Cene zmerne!

Postrežba točna!

Najboljši postranski za služek!

2—2 115

Nabirajte divje rastoče zdravilne rastline kot (listje, cvetje, korenine)! Natančnejša pojasnila daje

G. Hoffmann & Comp.

Maribor, Kopitarjeva ulica 11, (Wielandg.)

GRADBENI MATERIAL

in sicer: opeka, vrata, okna i. t. d. na prodaj od de-molacije hiše v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6 od 20. t. m. naprej.

„Jugoslovansko inženirsko podjetje“ v Mariboru, Vetrinjska ulica 30.

Dežne plašče

Klobuke

95

perilo

čevlje

dokolenice (gamaše), obleke, dežnike, palice, tržne torbice, potovalne košare, ročne torbice, motvoz (špaga) nudi v veliki izbiri po solidni ceni

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

TRGOVINA

Na drobno Na debelo emajlove, st. klene, porcelanaste in majolične posode se priporoča cenj. občinstvu

Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.